

SZAKONYI KÁROLY
A csend napjai

Megtalálta a kulcsot a leander alatt, alig kellett megemelni a kissé már korhadó hordót, ott lapult a szélén, a nyirkos földtől megrozsdásodva, bogarak futottak ki mellőle a napra, szürke pincebogarak a szétrohadt hordófenéken átnőtt, vékony, színtelen gyökérszálak közül. Kulccsal a kezében leroskadt az ajtó küszöbére, ledobta a hátizsákját a földre, és kinyújtott lábbal nekidőlt a zöldre mázolt, repedezett deszkájú ajtónak. Vászonkalapja alól folyt homlokára az izzadság, a sós ízű verejték végigfutott az arcán, bele a bajuszába, csípte a szája sarkát. Mégsem vette elő a zsebkenőjét, hogy megtörölje a homlokát, csak ült percekig kimerülten a hegyi úttól. Hőség volt. Június közepe óta szárazságtól szenvedett a vidék; Ferencet, ahogy jött felfelé a dombon, a kötörmelékes út fehérsége vakította, a kertekből kihajló gyümölcsfaágak árnyékának sem érezhette enyhét. A vasútállomástól is elég volt begyalogni a faluba, eljutni a fehér templomig, aztán a malomig, de onnan fel, az erdő aljáig kapaszkodni a kaptatón már csak pihenőkkel sikerült. Régen meg sem érezte az út hosszát, sem az emelkedőt, de most, azzal a vánszorgással, amivel már egy-két esztendeje tudott csak járni, kimerítette.

Lassan múlt el a fáradtsága, és száradt meg hátán, mellkasán átizzadt inge, csak a szomjúság gyötörte, de még lusta volt feltápáskodni. Kalapja karimája alól nézte a régóta ismert tájat, az ereszkedőn lefelé a templomig a kerteket meg a nádfedelees házakat, a terméskőkerítéseket, s azokon túl az országút jegenyesorát, közte a tavat, meg túl a félsziget dombját az apátsággal. Télen az egész tavat lehetett látni, tavasszal is, amikor még alig lombosodtak a fák, de nyáron buja zöld volt minden. Ahol ült, a ház ajtajából végiglátott a kerten, a vénséges szilvafa mögött elvadult málnabokrok hajlottak egymásra, odább, az árnyékszék körül bodzabokrok nőttek be a kert végét, hajtásaikkal beszöve a szakadozott drótkerítést, és látta a betonvályúcskával közrefogott vízcsapot, meg a fal tövében kornyadozó mályvákat.

A mályvák, Nóra kedves mályvai.

Megtámasztotta egyik tenyerét a küszöb mellett a földön, felhúzta a térdét, szabad kezével a kilincsbe kapaszkodott, így tudott csak felállni, miközben be-

le-belenyilallt derekába a fájás, térdízületei megropantak, de talpon volt. A vízcsaphoz ment, megforgatta a csapot, ám a csőből nem jött semmi, persze, gondolta, központilag van elzárva, akkor hát odabenn sincs víz, meg kell nyitni, de hol is? Róbert, az unokaöccse víztelenítette a házat szeptemberben, azután a két hét után, amit itt töltött nyáron a belga feleségével. Ferenc néhány éve, még Nóra idejében, amikor Brüsszelben járt egy nemzetközi fordítói konferencián, átruccant hozzájuk Ostendbe, náluk töltött egy hétvégét. Tágas lakásuk volt a tengerparton, közel a királyi kikötőhöz, a nappaljuk panorámaablakából a házuk előtti útra és a part mentén futó villamossínre lehetett látni, a síneken túl meg a homokos plázsra, a fehér napozószékekre meg a színes öltözőkabinokra; ha szél támadt, onnan, a széles partszakaszról ablakukig hordta a sárga homokot. Ragaszkodtak a városhoz, pedig Róbert egy holland bútorgyár alkalmazásában dolgozott mint tervezőmérnök, hétfőtől péntekig odaát volt Hollandiában, az asszony meg bejárt Brüsszelbe, a Rue de la Commune 25. szám alá, ahol munkatárs volt a flamand kultúra házában. Ferenc járt nála azokban a konferenciázó napokban, az épületben valaha az 1849-ben, Haynau elől emigrált Jósika Miklósék éltek (a bárót távollétében halálra ítélték, és névlegesen kivégezték) – a házuk most különböző, a flamand kultúrát ápoló rendezvények otthona lett. Ferenc itt hallotta először, hogy a flamandok mennyire különállónak tekintik magukat a francia nyelvű belgáktól. Úgy látszik, gondolta, mindenütt a világon akad lehetőség, hogy az emberek ragaszkodjanak a különbözőségükhöz. Persze, van ahol ez vérre megy. Szerencsére, itt csak az öntudat hivalkodása. Kellemes hétvégét töltött náluk Ostendben, de előtte még végigautóztak vele Brüsszelben, elvitték kedvenc sörözőjükbe is, a Hirtelen halálba, ahol hosszú, végtelen asztaloknál ülnek a vendégek és isszák a jóféle belga söröket. Az unokaöcs szeretett jókat enni, tudta, hol lehet a franciás konyhától eltérő kosztot kapni, az asszony kedvéért meg indiai vendéglőbe mentek. Otthon aztán, Ostendben még hajnalgig iszogattak a kedvenc bárjukban, Brel dalaiból énekelt egy férfi, nemcsak a kissé rekedtes, az r-eket jól pörgető hangja, de csontos arca is hasonlított rá, ahogyan a *Dans le port d'Amsterdamot* előadta. Az asszony szerette ezt a dalt, s a gyorsuló ritmus és dinamika egészen elragadta. Karcú teste minden porcikájával átélte a ritmust, táncolni akart, s bár Ferenc szabadkozott, hogy rozoga már ehhez, de *ugyan, te*

Részlet a szerző készülő kisregényéből

soha nem leszel öreg, biztatta Róbert, már csak a maga kényelme miatt is. Ferencre mindig lazítóan hatott az ital, a Remy Martin is megtette a magáét, a második lépés után, intimebb közelségébe kerülve, máris úgy érezte, beleszeret a nőbe. Különben is vonzónak találta első pillanattól fogva, tetszett a széles, csontos arca, a kisé duzzadt felsőajka, ami érzéki rajzolatot adott a szájának. Csak a rokoni tisztesség szabott határt udvarlásának. Akkor kínálta fel nekik a balatoni házat, amit az unokaöcs jól ismert, hiszen gyerekkorában sokszor vakációzott náluk, tavaly aztán éltek is a lehetőséggel. Ő már évek óta nem járt le, egyik nyáron sem, még elevenen élt benne a Nórával töltött közös nyarak emléke.

Király György: Különös aktok – Várakozás (olaj, vászon, 40 × 40 cm)

De most eljött, vágyott már a házra, a tájra, meg aztán otthon nem volt maradása. Nemcsak Nóra ment el, de a barátok is egymás után, akik hozzátartoztak az életéhez, betöltötték azt, magára hagyták, verőfényes nyarakon vagy fagyos telekben búcsúztatta őket a ravataluknál, és a család sincs már együtt, a fia Londonban alakítgatja az életét, a lánya két-három-évenként más-más színházhoz szerződik, reménykedve, hogy egyszer feljut majd Pestre is. Ferenc kapott még munkát egyik-másik kiadótól, régen a színházaktól is, de újabban fiatalok írják át fordítás címen a klasszikusokat, a külföldi kortárs darabokat meg a rendezők vagy a dramaturgok csapják össze. Igazság szerint nem is bánta, nem bírta már úgy a munkát, mint régen, amikor nemegyszer a hajnal keltette fel az íróasztala mellől. A szeme is gyöngyült, néha a vérnyomása is olyan alacsonyra süllyedt, hogy elbóbiskolt írás közben.

Kiválasztotta az ajtó kulcsát, a zár engedett, az ajtó nyikordult. Róbert az áramot is kikapcsolta. Felkattintotta a villanyórát, és szétnézett. A szoba mélyén volt a konyhasarok, rendben elmosogatott edények sorakoztak a polcokon, tányérok konyharuhával letakarva. Kinyitogatta a faliszekrény fiókjait, pókok futottak ki a mélyükből menekülve, de a fűszerek illata is megcsapta: koriander, vanília, szegfűszeg... A föl-

dön vesszőkosárban otthagytott és kicsírázott hagyma meg krumpli árasztott kellemetlen szagot, keveredve a hosszú időn át zárt helyiség áporodott szagával. Ablakot nyitott. A nap bezúdult az öreg bútorokra, a sötét bársonyhuzatú, faragott támlájú kanapéra, a vaskos ebédlőasztalra, a bőrfotel mellett az bridz-asztalra és a törökös mintájú szőnyegekre. Megérintette a bútorokat, átment a hálószobába. Az ágycat meg a szekrényt a faluban vették annak idején egy bontásra ítélt parasztházból, a megkopott, halványkék alapra indázó virágokat festett valamikor a falusi mester, Nórának megtetszett, olcsón adták, nem volt becsülete az efféle holminak.

Egérszag volt.

Máskor is lehetett érezni ezt az egérszagot némi

dohossággal vegyülve, amikor nyár elején leköltöztek Nórával, de a kitárt ajtókon, ablakokon beáramló levegő hamar kiszellőztette a szobákat. Ferencet ez a doh- meg egérszag most nem zavarta, inkább eszébe juttatta érkezéseiket, Nóra mozdulatait, ahogy mindig azonnal elkezdett rendezgetni, és mire este lett, felfrissült minden a keze nyomán. Milyen jó volt az első estén kiülni a ház elé a kis asztalkához, szalonnát, körözöttet, szalámit enni újhagymával, harsogó zöldpaprikával, paradicsommal, koccintani a kedvenc villányi vörösborukkal, s bevárni a sötétet, a csillagos éjszakát, a jóleső álmoságot. Mindez most egyedül lehetetlennek látszott. Meg kellett elégednie annyival, hogy kipakolja hátizsákjából azt a néhány holmit, amit legendónek talált magával hozni, és kitenni a konyhazugba a kenyérral meg a konzervekkel együtt. Megkereste a fürdőszobának használt kamrában a központi vízcsapot, jól kifolyatta a vizet, s végre ihatott, megtalálta a sóprút, elcsapkodta egy kicsit a port a szőnyegekről, kirázta a terítőket, aztán lerokkadt a bőrfotelba. És hirtelen elkedvetlenedett.

A csend tört rá, az egyedüllet csendje. Otthon is magányosan élt, de azt már megszokta. Ez itt most még idegen volt. Tudta, átbillen ezen, néhány nap mindig elegendő volt a lelki átállásra, de addig rá-rátört a szorongás. Körülnézett, hogy mihez is kezdhette,

de elálmosodott. Mostanában már két megálló között a villamoson is képes volt elaludni, mindig félt, hogy részegnek nézik, részeg öregembernek. Csukott szemhéja mögött képek úsztak be, arcok, párbeszéd... Ahogy most is. Nórát látta, bejött a kertből nagy karimájú szalmakalapban, kötényében szilvával, aztán egy könyv lapjait fújta a szél, majd hirtelen a saját horkolására felébredt.

A kanapé huzatának barna rózsáira sütött a nap. Még délután volt. Hangokat észlelt, apródonként jött rá, hogy egy nő énekel. El-elszállt a hang, aztán egészen közelről hallotta, amikor egy éles férfihang csattant fel. *Ne menj be a kertbe, láttam, hogy van itt valaki...* Aztán újra csend lett.

Nem kelt fel, hogy megnézzze, kiket hallott. *Ne menj be...* Ezek szerint valakik bejárnak a kertbe.

Megéhezett. Mégiscsak ki kellett kászolódnia a fotelből. Nézegette a konzerveket, melyiket nyissa ki. Babfőzelék karajjal. Holnap majd azért lemegy valamelyik vendéglőbe. Ismert egyet a pártház mellett. Kilencven óta valamilyen informatikai cég irodái vannak benne, csak szokásból még ma is pártháznak mondják a helyiek. De ma jó lesz a bab. Katonaságnál kaptak ilyet menetgyakorlatra. Nem melegítették meg, csak ették hidegen. Emlékezett a jó ízére, de ez nem volt olyan. Miért nem olyan semmi sem, mint régen?

Öreg vagyok. Talán csak annyi az egész, hogy öreg vagyok.

Juliette is öregnek tarthatott, gondolta, mert az unokaöccséről annak a felesége jutott eszébe. Juliette. Ő tett itt rendet, mielőtt elhagyták a házat. Azóta nem volt itt senki. Igen, Juliette. Nem igazán tudtak beszélgetni, Ferenc olaszos volt meg angolos, a francia kimaradt, pedig élvezte a francia nyelvet. De Juliette flamandsága amúgy is érthetetlen volt a torokhangokkal. Hogy fel tud villanni egy arc! Nem kell sok az emlékeknek, mindig készek megelevenedni. A homokos tengerpart, ahogy ott sétáltak hármásban mezítláb az apályban visszamaradt moszatok, csigák és mindenféle tengeri maradványok között, Juliette kagylókat szedegetett fel, és furcsa volt, hogy a tenger mellett robogott el a villamos. Jó negyvenöt év volt közte meg az unokaöccse között, de ezt akkor nem érezte, mert Juliette inkább vele tartott, mint a férjével, és Ferenc úgy vélte, nem csak vendéglátói figyelmességéből. A moszatos, nedves talajon a nő megcsúszott, Ferenc elkapta, tenyerével érezte a bordáit, vörös haja az arcába csapott. Volt ebben egy kis

áramütés. Azon az estén is, amikor ostendi otthonukban, vacsora után ültek a hallban, és nézték a televíziót, és ketten, férfiak a hírek kapcsán a magyarországi helyzetről diskuráltak, keresetekről, munkáról meg a kormány politikájáról, Juliette örökké megszakította beszélgetésüket, és nyaggatta férjét, hogy fordítson neki, mert kérdezgetni akarja Ferencet. Róbert kissé indulatosan torkolta le, akkoriban volt szó arról, hogy Magyarország belép az Unióba, és a kérdés jobban izgatta, mint a felesége kíváncsisága. *Nagyon várjátok*, mondta Róbert, *de tudni kell, hogy a torta nem lesz nagyobb, ahány csillag felkerül a zászlóra, annyi szeletet kell vágni, vagyis egyre keskenyebbet.* Ferenc felületesen figyelte, ő is szívesebben vette volna, ha az asszonyt bevonják a társalgásba. És sajnálta, hogy Juliette, megunva a dolgot, visszavonult. De csak azért, hogy nemsokára áttetsző házi köntösében térjen vissza, s ahogy leült közéjük, hosszú combjáról félrecsúszott a köntös szegélye.

Most is előtte van a kép. És Juliette szeplőssége. Ferenc látta, szeplős a combja is. Talán az egész teste is? Izgatták a szeplős nők, de soha nem volt kapcsolata eggyel sem. Zöld szeme villanásával nézett rá Juliette, ahogy csendülön koccintottak a konyakos pohárral. Róbert is tartotta a poharát, de addigra Juliette már ivott.

A reggelinél találkoztak másnap, Juliette világoskék, feszes farmerben volt és halványkék ingben. Jól állt a bronzvörös hajához. Kettesben ültek asztalhoz, Róbert már korán elhajtott, időben ott kellett lennie a gyárban. Néhány sort hagyott az asztalon, noha már az este elbúcsúztak, *Juliette visz ki a reptérre*, írta. Pedig már ezt is megbeszélték az este. Az asszony tejet töltött a kávéhoz, kínálta, akadozva meg jelekkel beszélgettek, Róbert már nem volt ott, hogy tolmácsolhasson. De a félmondatok közti szünetek, amikor csak egymásra néztek derűsen a kávé meg szendvics fölött, tartalmasabbak voltak minden diskurzusnál. Így utaztak a kocsiban is, az asszony vezetés közben rá-ránézett kérdően, s hogy kitöltse a csendet, bekapcsolta a rádiót, CD-t tett a lejátszóba, szonokat. *Si tu t'imagines*, énekelte Greco. *Á, Juliette*, mondta felfedezően Ferenc. *Ci, ci, Juliette Greco*, nevetett a nő. Ez is egy olyan pillanat volt, ami megmaradt.

Voltak itt valahol lemezek. CD-lemezek. Meg egy lejátszó.

Ahogy kinyitotta a kétszárnyú szekrény ajtaját, naftalinszag csapta meg, ruhák lógtak a fogasokon, viharkabát, pufajka hideg estékre meg szvetterek.

Nézte a szekrény alját, aztán a komód fiókjait, a nyers deszkából rótt polcokon a folyóiratok, könyvek, papírhalmok között turkált. Levelekre bukkant, képeslapokra, meg egy kávéfoltos borítójú füzetre, iskolás címke volt rajta, és azon egy cikornyásan rajzolt N betű. Megpörgette a lapjait, megismerte a felesége kézírását, dátumokat látott a szövegek között. Talán napi feljegyzések, gondolta, félretette a holmik közé, hogy majd belenéz, de most a lejátszót kereste.

Emlékezett rá, hogy egy dobozba szokták tenni, ha ősszel bezárták a házat, Nóra erről mindig gondoskodott. Amolyan HiFi-torony volt, a gyerekek bömböltették mindig, amíg nem lett saját, hordozható lejátszójuk. Mindenütt nézte, végre a szekrény tetején bukkant rá porosan, pókhálósan. Közben eszébe jutott a televízió is, mindig rosszul lehetett fogni az adást (ő maga szerelt az eresz alá lécekből meg drótokból eszkábált antennát – mennyit mérgeledtek a homályos meg ugráló képek miatt, míg ki nem dobták az amúgy is ósdi készüléket...) Meglelte a konnektort. A rádió meg a lejátszó is működött. A CD-ket ott látta a polcon feltornyozva, Nóra gyűjtötte őket, francia sanzónok meg operaáriák voltak, most a franciák között válogatott. Juliette Grecónál megállt, betette a lemezt. A bársonyos, mély hangra beűszott képzeletében az énekesnő arca, a nagy, fekete szempár, az erotikus vonalú szája. És a másik Juliette. *Coin de rue...*

A kocsiban is, útban a repülőtérré felé. Ugyanez a dal.

Az ügyetlenkedő búcsúzás a repülőtéren, a tranzit előtt. Udvarias csók jobbról-balról az arcra, egy kézszorítás. És rögtön a hiányérzet, már benn a tranzitban, meg fenn a gépen. És még otthon is egy darabig. Aztán amikor eljöttek nyaralni, és értük ment a pesti szállodába, hogy levigye őket a házba, várta, hogy ugyanazt az enyhe szédületet érezze, amit Brüsszelben. De semmi. Csak egy rokon házaspár. Kedves ölelgetések, nevetgélések, *Ca va?... ca va?*-érdeklődések, de csak egy férfi meg egy nő. Nem ugyanaz az arc? Nem ugyanaz a tekintet? Mosoly? De, de! Juliette, és mégis... Beszállt hozzájuk a Jaguárba, ők elöl, ő meg hátul a drapp bőrülésen, így próbáltak diskurálni, látta a félig lehúzott ablakon bevágó lég-huzatban Juliette kócolódó, vörös haját, érezte kölnije illatát, de semmi.

Tudta, persze, hogy ilyen. Hogy mindig ilyen volt. Hirtelen támadt szerelem, bódulat egy napig, három napig, aztán, mint a fellobbanó és csituló láz után,

a test megnyugvása. Amikor a hőmérő újra harminchat-kettőt mutat.

Nóra azért megérezett valamit, de szívélyes volt hozzájuk, különösen Róberthez, felemlegették a gyerekkori időket, amikor lejártak fürödni a vízhez, meg amikor már fiatalemberként elkérte néhány napra a házat, tudták, hogy felcsípett valakit. Nóra, aki beszélt egy kicsit franciául, nem felejtette el, hogy Ferencnek tetszhetett a nő, mert amikor hazajött tőlük, sokat emlegette. Ezért most nem állhatta meg, hogy ne traktálja Juliette-et Róbert nőügyeivel. Bántani akarta. Ferenc sajnálta Nórát, hogy láthatóan féltékenység kínozza, holott már nem volt miért.

Nem volt miért? De hiszen a múlt éppen olyan eleven, mint a jelen. Az emlékek velünk élnek tovább. Ferenc már évek óta velük tölti az éjszakáit. Éjfél után jönnek, a pirkadattal felerősödnek, és ő várja őket. Hajnali ébredéskor, amikor felmerül valami a múltból, mint valami memoritert, megpróbálja rögzíteni. És ha éppen csak egy mozzanat bukkan fel, azt is megragadja, mélyíti, szélesíti. Életben akar tartani mindent, ami volt. Embereket, tájakat, utcákat, egy fasort, egy kertet, az öreg körtefák alatt a hullott gyümölcsöket, amiket már kikezdték a darazsak, csillagos augusztusi estéket, a pelék éjszakai futkosásának dobaját a padlás deszkáin...

És a nőket. Akiket szeretett, és akik szerették, akiket megcsalt hűségükben, akik átkozták, akik elhagyták, akik kitarítottak mellette, akik megmenették, akik elveszejtették, akik odaadták fiatalágukat, akik belehaltak, akik magukra maradtak öregségükre...

A CD lejárt, újra csend lett. A nap már ferdén süttött, életlen fénye bevetült a padlóra. Kintől megint hallotta, hogy a közelben, valahol a kert alatt énekel egy nő.

*Találkozunk-e, hogyha nyár lesz,
vagy nem jön erre soha már,
ó, mondd, madár, ó, mondd, madár...*

Valami zenés színdarabból lehetett. Csak a hang volt ismerős. Talán a szomszédék lánya, gondolta, a kis Nancsa, aki gyerekkorában színésznő akart lenni, és feljárt Róberthez a kertbe. A kis Nancsa. Már biztosan nagylány. Elmosolyodott, nézte a napfény festette foltot a szőnyeg mintáján, amíg csak bele nem káprázott a szeme. Csak ült, és nézett, és hallgatta a dalt.